

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2001

Vragen van het lid **Van Velzen** (SP) aan de staatssecretaris van Economische Zaken en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *wapenhandel en wapenexport via de Nederlandse Antillen*. (Ingezonden 10 februari 2009)

1

Is het waar dat een bedrijf dat op de Nederlandse Antillen geregistreerd staat een contract heeft gesloten om voor 2 miljoen Amerikaanse dollar militair materieel te leveren aan het ministerie van Defensie van Guinee-Bissau?¹ Wat is uw oordeel over deze transactie?

2

Deelt u de mening dat het onwenselijk is dat er wapens geleverd worden aan Guinee-Bissau, gezien het feit dat de overheid excessief geweld gebruikt tegen deelnemers aan gewelddoos protest en journalisten laat arresteren?

3

Is het waar dat de Guineese autoriteiten niet bekend zijn met deze deal? Is het u bekend dat het vermoeden bestaat dat de daadwerkelijke bestemming Ivoorkust is? Is het u bekend dat op het moment van het sluiten van deze deal er een wapenembargo gold voor Ivoorkust? Welke maatregelen gaat u treffen?

4

Is het waar dat de eigenaar van dit bedrijf, een Ivoiriaanse handelaar, door Frankrijk gezocht wordt in verband met verdenking van fraude en vervalsing? Hebben de Franse autoriteiten contact met u opgenomen met betrekking tot deze handelaar en zijn op de Nederlandse Antillen geregistreerd bedrijf? Zo ja, kunt u verdere details geven over het contact tussen de Nederlandse en Franse autoriteiten? Is er op de Antillen onderzoek gedaan naar deze zaak? Zo nee, bent u bereid hierover in gesprek met hen te gaan?

5

Hebben de Nederlandse Antillen identiek of vergelijkbaar beleid voor het controleren en afgeven van vergunningen voor wapenexport als Nederland? Zo nee, bent u bereid met hen samen te werken om zulk beleid tot stand te brengen, ook in het licht van een mogelijk toekomstig wapenhandelsverdrag (ATT)? Worden de eilanden ondersteunt in het controleren van doorvoer en export van wapens en het tegengaan van wapensmokkel? Zo nee, bent u van mening dat hier een taak ligt voor Nederland?

6

Is het u bekend dat de Nederlandse Antillen vaker benut worden door bedrijven om wapenhandel te faciliteren? Bent u bereid de economische vrijhandelszone op de

Nederlandse Antillen op korte termijn op te heffen teneinde administratieve en fysieke wapenhandel/wapenexport via de Nederlandse Antillen te beëindigen?

7

Bent u bereid de Kustwacht, politie, marine en FIOD-ECD meer middelen en bevoegdheden te geven om wapenhandel/wapenexport en de facilitering daarvan in de belastingzones (zogenaamde paradijzen) via de Nederlandse Antillen te bestrijden?

8

Wat is reikwijdte van de «EU Common Position» met betrekking tot wapenhandel? Geldt dit ook voor de overzeese gebieden?

¹ Rapport Amnesty International van 17 september 2008 «Blood at the crossroads: Making the case for a global arms treaty – Campaign briefing» (<http://www.amnesty.org/en/library/info/ACT30/013/2008/en>).

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Heemskerk** (Economische Zaken), mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 19 maart 2009)

1 Ik wil beginnen te benadrukken dat de Antillen en Aruba, net als wij, exportcontrole zien als onderdeel van het economische beleid. Daardoor zijn zij wat betreft hun in- en uitvoerbeleid autonoom. Gelet op het feit dat Amnesty International (AI) in het rapport «Blood at the Crossroads: Making the case for a global Arms Trade Treaty» geen informatie heeft verschaft over de naam van het bedrijf dat in de Nederlandse Antillen gevestigd zou zijn, noch informatie verstrekt over de identiteit van de Ivoiriaanse burger die eigenaar of directeur van dit bedrijf zou zijn, noch verifieerbare bronnen voor deze beschuldiging geeft, is het voor de regering niet mogelijk om een gegrond en afgewogen oordeel te vellen over het waarheidsgehalte van deze claim. Dat gesproken wordt van een «registratie» op de Antillen, maar dat vervolgens België als administratieve vestigingsplaats vermeld wordt, wekt ook enige verwarring. Niettemin kan de regering in dit geval wel aangeven dat, indien het om als militair aangemerkte onderdelen van helikopters zou gaan, die al dan niet via Guinee-Bissau aan Ivoorkust geleverd zouden gaan worden, deze transactie in strijd zou zijn met het in 2004 door de VN Veiligheidsraad ingestelde wapenembargo op Ivoorkust en er bijvoorbeeld voor een uitvoer van zulk materieel vanuit Nederland dan ook geen vergunning verleend zou worden.

2 Bij de beoordeling van aanvragen voor de uitvoer van militaire goederen uit Nederland passen de exportcontrole-autoriteiten de toetsingscriteria van het Gemeenschappelijk Standpunt (2008/944/GBVB) van 8 december 2008 toe, voorheen bekend als de EU Gedragscode voor wapenexport. Dit Gemeenschappelijk Standpunt schrijft voor dat bij aanvragen voor de uitvoer van militair materieel naar bestemmingen waar de

mensenrechten in het geding zijn, zorgvuldig gekeken wordt of de desbetreffende militaire goederen een rol zouden kunnen spelen bij eventueel geconstateerde schendingen van die mensenrechten. Dit betekent dat niet in zijn algemeenheid de uitvoer van militaire goederen naar zulke bestemmingen verboden zal worden, maar dat de aard en inzetbaarheid van de goederen een belangrijke rol zal spelen in de beoordeling van aanvragen. Indien er een relatie tussen een beoogde uitvoer en de mensenrechtenschendingen gelegd kan worden, zal een dergelijke uitvoer inderdaad als «onwenselijk» aangemerkt worden en zal de benodigde vergunning voor de uitvoer niet worden afgegeven. De regering wijst er bij het beantwoorden van deze vraag overigens op dat in het rapport van Amnesty International niet de uitvoer van wapens vanuit Nederland naar Guinee-Bissau gesuggereerd wordt, maar een uitvoer van helikopteronderdelen vanuit Wit-Rusland naar Ivoorkust.

3 Het rapport van Amnesty International vermeldt dat «Relevant officials in Guinea Bissau are still investigating this contract», waaruit opgemaakt kan worden dat AI het contract wel heeft overgelegd aan de autoriteiten van Guinee-Bissau. Zeker is dat, als het desbetreffende contract na november 2004 is gesloten en de werkelijke bestemming Ivoorkust was, dit contract, of althans de daaruit voortvloeiende overdracht van militaire goederen, in strijd was met het vanaf toen geldende wapenembargo van de VN Veiligheidsraad. De regering heeft de Antilliaanse exportcontrole-autoriteiten gesuggereerd dat zij AI vragen om de door AI verkregen informatie met hen te delen.

4 Op basis van de summier informatie uit het rapport is niet na te gaan of er vanuit Frankrijk hierover contact is opgenomen met Nederlandse instanties. Bij het Antilliaanse Openbaar Ministerie is in ieder geval geen verzoek bekend van de Franse autoriteiten met betrekking tot deze zaak. De Antilliaanse minister van Justitie heeft wel aangegeven bereid

te zijn om te onderzoeken waar de beschuldigingen vandaan komen (Antilliaans Dagblad van 11 februari 2009).

5 Zoals aangegeven in de lijst van vragen en antwoorden van de vaste commissie voor Economische Zaken (Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 22 054, nr. 117, blz. 5) heeft het Besluit strategische goederen, de titel op grond waarvan vergunningen voor de uitvoer van militaire goederen verstrekt worden, alleen betrekking op uitvoer vanuit het Europese grondgebied van het Koninkrijk, want het gaat hierbij niet om een Koninkrijksaangelegenheid. Net als in Nederland is de exportcontrole op de Antillen en Aruba aldaar wettelijk geregeld als een aspect van de handelsrelaties met het buitenland. Nederland werkt in de vorm van het Recherche Samenwerkingsteam nauw samen met de Nederlandse Antillen en Aruba aan de bestrijding van de zware en georganiseerde grensoverschrijdende criminaliteit op de eilanden. Daarnaast is er de samenwerking binnen de Kustwacht voor de Nederlandse Antillen en Aruba. De kustwacht richt zich tevens op de bestrijding van wapensmokkel. Tot slot ondersteunt Nederland de Nederlandse Antillen op diverse terreinen, waaronder op het terrein van de grensbewaking.

6 Nee, het is mij niet bekend dat de Nederlandse Antillen of Aruba worden gebruikt om wapenhandel te faciliteren. De Nederlandse Antillen zijn autonoom op het gebied van fiscale zaken, waaronder ook de economische zones vallen. Hierover heeft de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 4 juni 2008 uitgebreid met de Kamer gesproken. De Nederlandse Antillen en Aruba zijn eveneens autonoom wat betreft hun in- en uitvoerbeleid en zijn niet gebonden aan afspraken die Nederland voor het Koninkrijk in Europa heeft gemaakt. Wel is bijvoorbeeld het Verdrag inzake chemische wapens (CW) van toepassing, dat voor het gehele Koninkrijk is ondertekend en geratificeerd.

Als in de toekomst Bonaire, St. Eustatius en Saba onder de verantwoordelijkheid van Nederland komen te vallen, zal wel wetgeving worden opgesteld, die het Nederlandse wapenexportbeleid ook op deze drie eilanden van toepassing laat zijn.

7

De bestrijding van wapenhandel/wapenexport en de facilitering daarvan is een autonome bevoegdheid van de Antilliaanse autoriteiten. Het is derhalve niet aan Nederland om de diensten aldaar meer middelen of bevoegdheden toe te kennen. Gelet op de samenwerking en ondersteuning die Nederland nu al biedt, zie ik daartoe overigens ook geen aanleiding. Voor de volledigheid vermeld ik hierbij dat medewerkers van de FIOD/ECD geen bevoegdheden hebben in de Nederlandse Antillen en Aruba.

8

Het Gemeenschappelijk Standpunt (2008/944/GBVB) van 8 december 2008 geldt voor het Europese grondgebied van het Koninkrijk en is daarmee niet geldig voor de Nederlandse Antillen en Aruba.